Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

LOKALHISTORISK FORENING FOR KLEJTRUP SOGN

1997

Vi har så årsskriftet for 1997 på gaden. Det burde have været ude for længst, men forskellige omstændigheder har stillet sig hindrende i vejen.

Som det ses på forsidetegningen, har vor hustegner leget lidt med vort hovedemne omkring byens lægepraksis. I Knud Bødkers streg var lægepraksis i gamle dage lidt af en blandet landhandel.
Jeg har forsøgt at få mest muligt frem omkring opstarten af lægevirksomheden. Det er således lykkedes mig at få kontakt med en sønnedatter af læge Hegelund-Lange. Denne har lovet at grave i familiens papirer for eventuelt at finde noget, der kan stoppe nogle huller i vor viden. Desværre når vi ikke i år at komme sagen nærmere, men vi skal ikke foreholde medlemmerne, hvad vi senere kommer under vejrs med.

Vi er allerede ved at lægge køl til næste års hæfte. Her vil Andelsmejeriet, som er grundlagt i 1898 komme i front sammen med den nyrenoverede "Søkroen", der modsat mejeriet stadig optræder ung og sprælsk.

Vi har et par hængepartier, idet vi stadig skylder at revidere vort tidligere skrevne omkring Elektricitetsværket. Her er vi jo blevet betydeligt klogere, efter at vi i sin tid fra nu afdøde smed V. Nielsen modtog El-værkets protokol.

Vi er også nærmere en nøjere fastsættelse af "Fodboldens indtog" i Klejtrup.Da vi i 1991 beskæftigede os med Idrætsforeningens historie, citerede jeg et brev, jeg tidligere havde modtaget fra en også nu afdød, lærer J.Garnæs, der mente, at fodboldspillet var indført i Klejtrup i 1906 eller 7. Vi læser et avisrerat i Hobro Avis fra 1904, hvor Klejtrup Boldklub spillede en kamp mod Møldrup. Her er Klejtrup handicappet dels ved mod Møldrups spillerstab på 26 kun at have 16, men mere ved kun at have "ARBEJDET I ÅR", hvorimod Møldrup havde et år mere.

Der har været sat spørgsmål ved en tidligere påstand fra min side omkring besættelsestiden, hvor jeg har hævdet, at den senere henrettede Chr.Ulrik Hansen, ikke havde direkte del i modtagerarbejdet i Klejtrup. Jeg har min viden dels fra afdøde Børge "Maler", men kan direkte citere fra min samtale med provst Sandbæk i 1985, hvor jeg spørger:"Var han på nogen måde tilknyttet "Sandbækgruppen"? Sandbæk: "Det var han ikke.Han kom hos os, men havde ingen del i vort arbejde. Den første aften,vi skulle modtage,kom han for at se på, men havde mere end nok at gøre andre steder. Han rejste for Juncher til alle mulige steder".

Igen i år skylder vi "Skalmafonden" tak for en smuk pengegave. Tak!

Også i år har vi fået nye medlemmer.Vi byder velkommen til:Henny Hansen,Herning, Vermund Jensen,Klejtrup og Grethe Thygesen.

Igen i år er det Villy Jensen, der har samlet tekst,Knud Bødker har tegnet og Britta Laursen har kopieret.

Fodboldbrødrene Dahl fra Hvilsom filmes af et engelsk selskab. De 11 på banen er: Målmand:Theodor 16 år,Bachs:Laurits og Viggo 32 og 27 år,halfbachs:Aage 31,Peter 24, Johannes 28, forwards:Anton 34,Gustav 14,Christian 30, Ellegaard 20 og Tolvdal 19. (Sidstnævnte blev senere gårdejer i Fristrup)En 12. søn var reserve.

Den længe eftersøgte Gedhusfange, der var rømmet fra fangelejren i Gedhus ved Karup, blev af kriminalpolitiet i Hobro fanget ved gdr. Laurits Bach i Klejtrup.

1937.

Gdr. Karl Jensen "Brattingsborg" sælger gården til sønnen Frode for 37.000 kr.

9. august drukner snedkersvend Marinus Jørgensen, hjemmehørende i Fristrup, i søen i Klejtrup, hvor han var med familien på badetur. Søren Poulsen redder den forulykkedes kæreste, der bliver kaldt til live af læge Repholtz. Poulsen får også den unge mand bragt i land, men for sent.(Søren blev for anden gang belønnet af Carnegiefonden, ligesom justitsministeriet også for 2. gang sender et sølvbæger.)

Dyrlæge Møller-Jensen overtager den 24.august sin afdøde fars praksis i Brande.Ny dyrlæge i Klejtrup bliver J.Mikkelsen.

I november stiftes en skakklub i Klejtrup med 20 medlemmer. Bestyrelsen består af gdr. Bruun Kristensen,Hærup.Kasserer bliver tømrer Niels Bundgaard og formand købmand E.Møller.Hotelejer M.Jensen tilbød velvilligt klubben gratis lokaler med lys og varme hver onsdag aften.

For 50 år siden (1946)

Sandbækgruppens stikker xxx,Hobro tilstod først sin forbrydelse, men trak tilståelsen tilbage, idet han hævdede, at politiet havde tvunget ham til tilståelse. Retten dømte ham dog efter alle klagepunkter, men "nøjedes" med at idømme ham livsvarrig fængsel.

En ung karl i Fristrup fik 2 års fængsel for tysk krigstjeneste. Han havde skrevet til Hitler for at komme i SS.

I forbindelse med at J.Vad i Hvornum var afgået ved døden skrev "Himmerland" dette: "Det triste skete, at han pludselig mistede stemmen fuldstændig.Han var komplet stum i årevis. Lægerne stod magtesløse, men miraklet skete, at han igen kunne tale, men under dramatisk form.Han drømte en nat, at han skulle gå til Klejtrup sø og drikke et par mundfulde vand af den hule hånd, ikke gå ind noget steds på vejen hjem-, og den kostelige gave TALENS BRUG, ville gives ham tilbage. Da han vågnede næste morgen, blev han og hans kone enige om, at det var et kald fra Gud. Han handlede nøjagtig efter drømmen, og man kan tro, hvad man vil-Jens Vad fik stemmen igen, og det varede ved her til hans død."

Dyrlæge J.Mikkelsen har solgt sin villa og praksis til dyrlæge Kaj Rasmussen,Hesselager.

1947

Ålefangsten er stor i år, 10-20 kg pr mand er normen, og op mod 100 mand deltager i jagten på den lækre fisk. Prisen er følgelig faldet meget til omkring 1,25 kr pr 1/2 kg.

Idrætsforeningen havde i februar koncert på hotellet med Kaj Julians danseorkester.

KLEJTRUP I DAG.

I 1995 skrev vi, at de for nogle at se flyvske planer om at bygge en musikefterskole i Klejtrup, nok skulle vise sig ikke blot at være luftkasteller. Vor profeti har vist sig at gå i opfyldelse, idet skolen nu er en realitet. Først i august var der åbent hus på et særdeles smukt byggeri, der hvad beliggenhed angår ikke kan findes bedre end her i forbindelse med "Søparken". Successen er hjemme på enhver måde, idet der fra starten er fyldt op med 102 unge, der skal gennemgå et 10 måneders ophold, hvor de gennemgår henholdsvis 9. eller 10. klassetrin. Det særlige ved denne skole er, at musik, som skolens navn indicerer, er højt placeret på skemaet. Der er således både en klassisk og en rytmisk linie at vælge imellem.

Skolens forstanderpar,Vibeke og Jørgen Rønsbo, har et lærerkollegium, der tæller mere end en halv snes foruden forskelligt servicepersonel. En saltvandsinsprøjtning bliver på flere måder Klejtrup til del ved etablering af dette samfund, således har det meste af personalet valgt at bosætte sig på stedet, hvor der har været rift om boliger. Fra ideen blev født, har ekspeditionssekretær Jon Pugholm siddet på formandsstolen, medens læge Allan Julsgaard Mortensen sidder på pengekassen. Skolen har foruden offentlig imødekommenhed fra starten været begunstiget af stor lokal opbakning, således er der en støttekreds på ikke mindre end 160 husstande, som finder et årskontingent på 100 kr. vel anbragt. Man har en forestilling om, at byen får en kulturel sidegevinst ud af sagen. Måske kan man forestille sig, at der efter rigtig mange års forløb igen kan etableres et sangkor. Formentlig er der ikke nogen tilbage, der erindrer, at der omkring 1915 var en dobbeltkvartet i Klejtrup under ledelse af daværende lærer C.Graversen.

NYE AKTIVITETER.

Vejfarende ad Søvej vil bemærke, at der i søkanten udfor "Brattingsborg" ligger et antal kanoer. Disse er anskaffet af en ret ny forening "Klejtrup Aktivitetsforening", som hvad navnet antyder, vil iværksætte aktiviteter i byen, som de finder, der kan være behov for.Her har man altså søsat en"flåde", som man for en rimelig betaling kan leje for at se byen fra søsiden. Egentlig kan man godt forundres over i hvor ringe grad, man gennem årene har benyttet søen i rekreativ øjemed. Det er jo en perle, der her ligger for vore fødder. I 30erne var der en overgang 3-4 kajakker, vist med Søren "Post" som bygmester. Fartøjernes skæbne er uvis.

Klejtrup sø har iøvrigt i år, som også sidste år, været plaget af blåalger i et omfang, så myndighederne har forbudt badning i søen. Nu er søbadning vist ikke noget, der i særlig grad tiltaler moderne mennesker, men problemet har været så alvorligt, at tilsynsmyndighederne har advaret lodsejerne om faren for husdyr, der kunne fristes til at læske tungen i søvandet.

Forsåvidt søens nærmeste nabo "Brattingsborg", som nu har Erik Jensen som 3.generation Jensen på stedet, kan vi medtage, at det netop her i oktober er 150 år siden at gården kom i selveje, hvilket jo også var gældende for øvrige Klejtrup-gårde, at de havde været i fæste under Seminariefonden. Vi skal senere dyrke dette ejerskab.

GODT DER ER NOGET,DER HEDDER PLIGTER.

Klejtrup Brugsforening skifter ikke ud på kommandobroen i tide og utide, faktisk har der ialt kun været 6 på posten. Det er ikke for at markere, at Brugsen nu har 95 år på bagen, at dette skrives, men for at erindre om, at det i år er 75 år siden, at bestyrelsen udnævnte den blot 23 årige kommis Harald Christensen til at være foreningens 4. uddeler. Stillingen var ikke opslået, men bestyrelsen fandt det naturligt at tilbyde stillingen til Christensen, som da havde været på stedet i fire år. Han havde først tjent under uddeler V.Jørgensen indtil dennes pludselige død i 1919 og fortsatte hos enken Clara Jørgensen.

H.Christensen blev i 1923 gift med Alma Provst, datter af gårdejer Jens Provst.Christensen var selv fra Hadsundegnen, hvor han også havde sin læretid, hvor betingelserne var en arbejdsdag, der de første af ugens fem dage sluttede kl. 20, men om lørdagen først kl. 23.

Jeg havde i 1979 en samtale med Christensen, der i afskrift findes såvel i vort arkiv som på biblioteket; han giver her interessante oplysninger om sit virke. I hæftet findes bl.a. en fotokopi af det brev, hvori uddeler Jørgensen tilbyder den 19-årige kommis et job til 30 kr. pr. måned. Jørgensen skriver bl.a.:"-- førstekommissen er en solid vestjyde med præliminæreksamen". Pågældende har vi senere kendt som gårdejer Otto Jensen,"Poulsgård".

Vi er i besiddelse af det første årsregnskab fra Christensens første uddelerår(1922). Det viser, at Christensens anstrengelser kunne give en årsløn på 5718 kr 17 øre, hvilket var 5% af en omsætning på 114.372 kr. Af lønnen skulle uddeleren selv udrede lønudgifter til sit personale, ligesom de fleste af disse var på kost og logi.

På trods af at vi ved, at Christensen aldrig lå på den lade side, når der skulle tages fat, så fandt han selv, at han i alle livets forhold havde været heldig. Først tilsmilede heldet ham ved, da han som 19 årig, hvor der var arbejdsløshed i faget, alligevel fik en stilling som kommis. Heldig var han i, at den første, der fik pladsen tilbudt, blev syg, den næste, man havde bud efter, turde alligevel ikke tage pladsen, så først derefter kom der bud efter den unge Christensen. Han blev som bekendt hængende, og det var nok i mindre grad held, men snarere slid og personlig adfærd, der gjorde ham til et naturligt valg som uddeler i 1922. Den antagende bestyrelse har sikkert aldrig hørt kritik af deres valg. Formanden på dette tidspunkt var gårdejer Poul Hedemand,"Poulsgård". Senere bestyrelser har også følt sig godt tilpas i samarbejdet.

Naturligvis glædede det Harald Christensen, at man ved hans afgang i 1960 viste hans søn Jens Provst Christensen den tillid, at han næsten på kongemaner kunne tage over, da "den gamle" abdicerede. Fra den første dag viste Christensen sønnen den respekt, at det nu var ham, der var skibets kaptajn, selvom forgængeren fortsatte som "skriverkarl", som han udtrykte det. Langt efter at have passeret de 80 år fortsatte Christensen sin færden i Brugsen; han omtalte sig selv som "altmuligmand". Han var ikke blot for afløseren en god medhjælp, men for kunderne en rar bekendt at møde.

Når han så tilbage på sit liv, kunne Christensen godt se, at hans job havde været slidsomt, men til gengæld ville han gerne have kunnet leve det om igen. På spørgsmålet, hvorfor han havde ydet, hvor han kunne have gjort det lettere, han havde jo så rigeligt udtjent sin værnepligt, svarede han uden tøven:"Det er godt, der er noget, der hedder pligter".

Harald Christensen døde i 1987.

DEN KLEJTRUP-DOWTER.

I år er det 100 år siden, at der fra lærerembedets jord blev udstykket et areal til "Foreningen til tilvejebringelse af en Lægebolig i Klejtrup". Umiddelbart kan vi vel her i slutningen af det 20.århundrede synes, at det var en ejendommelig måde at få fastholdt en læge til egnen, at man på foreningsbasis skaber rammerne for lægens hjem og virke. Gennem årene har man nok troet, at det specielt var en gestus for netop at fastholde personen Hegelund-Lange, som så absolut var en ildsjæl. Ved at grave i diverse arkivalier og avisreferater fra slutningen af forrige sekel ses der flere eksempler på, at omstændighederne i Klejtrup ikke var noget særtilfælde. I 1887 ses således i en avisnotits, at "Udvalget for oprettelse af lægebolig ved Højslev" søger kommunen der om at måtte optage yderligere et lån på 1200 kr. I et læserindlæg i Viborg S.Folkeblad allerede i januar 1894 skrives der:

> "Det lader til, at vi får en del læger i Himmerland.Først i efteråret blev der samlet underskrifter i Skals og Omegn, som fik stor tilslutning. Så kom turen til Møldrup. Hvam har også begyndt at samle underskrifter. At der kan være trang for en læge, derom er der vist ingen tvivl, men at blive enige om pladsen er vist ikke så let. Skal vi have læge her, så var det vist det bedste at få ham til at bo på den plads, hvor der er det bedste opland, og det er vist uden tvivl Møldrup St. Jeg vil derfor bede de ledende mænd om at drøfte sagen med hinanden, for om der ikke bliver enighed om pladsen, som her er anvist. Skulle der så trænge til flere, så kunne vi tænke os en i Ålestrup eller i Gedsted eller ind efter Hobro til, men det er jo et spørgsmål, som ikke ligger for her og behøver derfor ikke drøftes nærmere nu i tiden". t.

Nu ved vi jo ikke, hvem der gemte sig under signaturen "t", men allerede den 14. marts s.å. ser vi i samme avis et avertissement, som senere fik betydning for os:

LÆGE

Jeg har nedsat mig som læge ved Aalestrup Station.
Træffes foreløbig på Gjæstgivergården.

Hegelund-Lange

Det vender vi senere tilbage til.
Den 30. maj læser vi igen i avisen; her er det et referat fra et møde i Viborg Amtsråd, emnet er "Lægebolig i Skals". Essensen af mødet er, at Laastrup-Skals sogneråd andrager om at måtte benytte en tidligere gymnastikplads i Skals til herpå at opføre en lægebolig, hvortil midler agtes lånt af kommunen. Beboerne i Borup-Laastrup Sogn mener, at en læge i Skals ikke er nødvendig. Et medlem fraråder, idet han ikke tror, at en læge kan eksistere her, idet hans praksis næppe vil få mere end 5-6 sogne som virkeområde. Beboerne i Borup viser, at deres modstand nok er en form for brødnid, idet de ønsker en lægebolig i Tostrup. Formanden giver udtryk for, at spørgsmålet om en læge i en kommune ikke er et kommunalt anliggende. Så falder der på mødet en "bombe", idet det bliver oplyst, at den foreslåede grund i Skals slet ikke ejes af kommunen, men er en matrikuleret gadelod, som tilhører bymændene. Sagen bortfalder hermed.

Et slagsmål mellem sognefæller ses ikke i Klejtrup.Her er der ingen diskussion om boligens beliggenhed, men som det ses i Skals-sagen, havde man heller ikke i Klejtrup i alle tilfælde styr på, hvem der ejede hvilket. Herom senere.
Vi har tidligere set, at den nys udklækkede læge Hegelund-Lange nedsatte sig i Aalestrup i marts 1894. Af det af "t" skrevne får man det indtryk, at der ikke er andre læger der på stedet, men et faktum er, at Hegelund-Lange allerede indenfor det næste ca. halve år flytter teltpælene til Klejtrup. Jeg har stået på hovedet i alle kilder, hvor en praksisstart i Klejtrup kunne tænkes omtalt, foreløbig uden held. Det synes mærkeligt, at doktoren ikke har annonceret, at han startede praksis i Klejtrup, ligesom tilfældet var, da han startede i Aalestrup. Der ses heller ikke at være tinglæst nogen lejekontrakt på boligen i "Palmehaven", der ellers har status som den første lægebolig i Klejtrup (Viborgvej 11). Den var ejet af købmand Christensen,"Købmandsgården". Det vi ved er, at Hegelund-Lange residerede i Klejtrup den 17.oktober 1894, hvor han havde en annonce i Viborg S.Folkeblad, hvori han meddelte:

> Lægen i Klejtrup træffes daglig,bedst før kl.9 og fra 1 til 2.
> Medicin fås samtidig med konsultationen.
>
> (Ingen underskrift)

Jeg gætter på, at lægen har slået sig ned i Klejtrup pr. 1.oktober, men har egentlig intet at have min tro i. Hvorfor flytter han så hurtigt fra Aalestrup, som da allerede var "by", hvorimod der i Klejtrup var under en halv snes huse, men selvfølgelig var det oplandet, han skulle leve af. Igen har jeg en teori, som er så svag, at den savner enhver rimelig historisk dokumentation. Som vi har set, havde Dr. Lange taget ophold på gæstgivergården i Aalestrup. Hvem kan have fortalt ham om den plet på landkortet, der markerede Klejtrup? Jeg forestiller mig, at det kan være landbetjenten, Villadsen, i Aalestrup, som jo havde sin bopæl i Hærup. Selvom det kan være langt ude, kan vi da medtage, at de begge var venstrefolk, det kunne vel også tælle med.
Givet er det, at pladsen i "haven" var for trang for en læge, især da doktoren også fik lyst til at stifte familie. Han blev i 1898 gift med fru Magda, der var søster til fru lærer Hansen i Hejring. Parret fik to døtre og en søn, hvor den første pige meldte sin ankomst i 1899.
Tanken om at afstå et stykke jord fra lærerembedet skabte gehør såvel hos de kommunale myndigheder som hos lærer Vammen, der fortsatte med sit reducerede landbrug, indtil han afgik i 1910.
Sagen var nok undervejs et stykke tid, før den fandt sin løsning.Vi er jo jyder! Måske var man allerede i stand til at "lokke" Lange med en ny,moderne lægebolig da han bestemte sig for Klejtrup. I alle tilfælde har sagen allerede i maj 96 været over den første hurdle, idet "Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet" tilskriver skoledirektionen således:

> Ved hertil at sende et andragende, hvor den lokale skolebestyrelse
> i samstemning med skolelæreren i Klejtrup anholder om, at der af

> Klejtrup skolelærerembeds jorder vederlagtfrit afstås en parcel på 2 skæpper land til opførelse af en lægebolig har direktoratet under hensyntagen til, at vedkommende parcel kun giver skolelæreren en ubetydelig indtægt,i behagelig skrivelse af 25. f.m. indstillet, at afståelsen af vedkommende parcel tillades, dog således at der for afsavnet pålægges lodden en særlig grundskyld af 4 kr. til fordel for lærerembedet, hvorved dette vil blive holdt skadesløst."

Hvor mange år denne afgift er betalt er uvist, men ved lærerembedets opslag i 1910 var det nævnt som en indtægt for embedet.
Hvornår kan lægeboligen være taget i anvendelse? Umiddelbart må man regne med, at det først er sket i 1899, da foreningen den 14.marts 99 optager et lån i "Vammen-Lindum-Bigum Sogns Spare- og lånekasse" på 25.000kr. Det må formentlig være til at betale håndværkerregninger med, men utænkelig er det ikke, at en "pengemand" har lagt penge ud på forhånd. Ved en panteobligation hæfter bestyrelsen sammen med alle medlemmer af foreningen iøvrigt med 1,prioritet i ejendommen matr.nr. 1b af Klejtrup. Lånet forrentes med 4% og skal afdrages med 25 kr. om året(Bem.:Det ville i givet fald strække sig over 100 år) Bestyrelsen bestod af Hans Kr.Jensen,Hvolrisgård(formand), endvidere Jens Chr.Christensen,Hvornum,Chr. Winther,Lindum, Niels Lund,Fristrup, Henning Nielsen,Bigum.
I håb om at der er medlemmer af vor forening, der blandt efterladenskaber efter en afdød bedste- eller oldefar, har et eller andet foreningen her vedrørende, nævner vi her alle, udover bestyrelsen, der solidarisk forpligter sig i foretagendet (lånet).:Kr.Mortensen,Fristrup,Niels Sørensen,Fristrup,Karl Bertelsen,Fristrup,M. Jensen,Snæbum, Chr. Nielsen,Hvornum,Søren Nielsen,Klejtrup, Hans Lange,Hvornum, Jens Christensen ?, Chr.C.Vad,Hvornum, N.Palsgaard,Dremstrup,N.Christiansen,Klejtrup,Kr.Andersen,Hejring, Niels N.Skals,Hejring, Jens Olsen,Lindum,I.I.Madsen, Klejtrup,Frederik Olesen,Lindum, Jens Nielsen,Hvornum, Jens Sørensen,Skårup, Knud Sørensen,Hejring,Niels Karl Nielsen,Hvornum,J.Kr.Poulsen,Klejtrup,P.Christensen, Hvornum, Jens J.Bach,Klejtrup,S.Espersen,Lindum,Chr.Sørensen,Hvornum,Jens Chr. Christensen,Hvornum,Simon Christensen,Hærup,Jens Madsen Boe,Hvornum,Jens Andersen, Hvornum,Søren Sørensen,Ørris,Niels Sørensen,Hærup,S.A.Vammen,Klejtrup,O.Pedersen, Bigum, altså en stor,bred garantkreds som geografisk er sammensat således:Klejtrup 6,Hejring 3,Fristrup 4,Hærup 2,Skårup 1,Dremstrup 1,Hvornum 11,Snæbum 1,Lindum 4, Ørris 1,Bigum 2,Hvolris 1 og 1 ukendt adresse.Ialt 38 incl. bestyrelsen.
Desværre ved vi intet om denne forenings tilblivelse eller dens initiativtager.Skulle min teori være rigtig, at Villadsen havde en finger med i spillet for at få Lange til Klejtrup, ville man vel have fundet ham i medlemskredsen.Han havde ganske vist andre ting, der optog ham i disse år,bl.a. en injuriesag,som en præst førte mod ham, som han tabte med det tilfølge, at han måtte fratræde sin stilling.
Som det er fremgået, var man i Skals i den situation, at man var ved at ville opføre en lægebolig på et areal, som viste sig ikke at tilhøre kommunen.Det siger noget om, at der ikke altid var styr på ejerforholdene.Vi ser i Klejtrup et næsten analogt tilfælde i skøde- og panteprotokollen,tinglæst 28.april 1897.Her er det

gårdejer Jens Bach (Herredsvejen 186), der i april 1897 underskriver en deklaration sålydende:

> Jeg undertegnede gårdejer af Klejtrup Jens Jensen Bach erklærer herved, at jeg for mig selv og alle efterkommende ejere af gården matr.nr. 6a af Klejtrup by og sogn stående for hartkorn 4 td,6 skp., o fdk. og 2 3/4 album frafalder al den rettighed til jord, som jeg som ejer af nævnte ejendom MULIGVIS kan have nord for Herredsvejen fra Hersom til Klejtrup udfor den til lægeboligen hørende matr.nr. 1b Klejtrup by og sogn hørende grund til fordel for denne således, at denne grund i hele sin udstrækning for fremtiden grænser til den nævnte vej. Det tilføjes, at der ved de foretagne landinspektørforretninger ikke er bleven konstateret, at jeg efter kortene har nogen rettighed til jord på dette sted.
>
> Klejtrup den 28.april 1897. J.J.Bach
> til vitterlighed
> Hegelund Lange - S.A.Vammen.

Det må vist høre til ejendommelighederne, at en mand afstår et stykke jord, som han ikke ved, om han ejer. Interessant er det at bemærke, at man allerede for 100 år siden benyttede navnet "Herredsvejen", og at man lod denne fortsætte øst for "Krathulen".

Der går en del år, før man finder, at lægen selv må være "herre i eget hus", ja helt frem til 1908, hvor der den 22. februar skrives skøde, som tinglæses den 9.april. Skødeteksten er sålydende:

> Underskrevne bestyrelsesmedlemmer for "Foreningen til tilvejebringelse af en lægebolig i Klejtrup" på denne forenings vegne skøder og endelig overdrager herved til læge Hegelund Lange af Klejtrup den foreningen tilhørende grund med påstående bygninger matr.nr. 1b Klejtrup by og sogn af hartkorn 1 album. Der påhviler lodden en årlig grundskyld til fordel for lærerembedet i Klejtrup stor 4 kroner. Købesummen 3750 kroner er berigtiget og ejendommen skal herefter tilhøre køberen med de samme rettigheder, byrder og forpligtelser, hvortil den hidtil er ejet.
>
> Klejtrup den 22. februar 1908
> Niels Palsgaard,Simon Christensen,Henning Nielsen,Just Nielsen,J.Handskemager
> Til vitterlighed: N.J.Nielsen - Chr.Holm.

Her ser vi, at der har været tilgang til foreningen lang tid efter, at dens formål, opførelse af lægeboligen, er opfyldt. Således ankom såvel dyrlæge N.J.Nielsen som mejeribestyrer Holm først til Klejtrup i 1902.

I forbindelse med skødeskrivning bevidner Nielsen og Holm, at foreningens love anfører, at bestyrelsen kan afhænde ejendommen med billigelse af en generalforsamling,hvor mindst halvdelen af AKTIONÆRERNE er til stede og mindst 3/4 af de afgivne stemmer afgives for salg, De attesterer ligeledes, at det af forhandlingsprotokollen fremgår, at det på foreningens generalforsamling den 19.februar 1907, hvor langt over 2/3 af aktionærerne var til stede, enstemmig vedtages at sælge lægeboligen til læge Hegelund Lange. Hvorfår mon der går et helt år, inden der handles? Som bekendt, og som det fremgår andetsteds, var Hegelund Lange en travl mand.Hans helbred havde flere gange voldt ham besvær, så i forbindelse med rigsdagsarbejdet havde han flere assistenter, herunder bl.a. københavneren Knud Repholtz, som alle-

rede i sin assistenttid demonstrerede sine musikalske evner.Fru Lange sagde ved en lejlighed:"Han er så musikalsk det unge menneske", og det er jo sandt, at han var en violinvirtuos, der hævede sig over det almindelige amatørniveau. Han og den senere ægtefælle, fru Bibbi, gav flere koncerter bl.a. en velgørenhedskoncert i Klejtrup til fordel for en redningsstation ved søen efter en drukkeulykke i 1937.

Doktor Hegelund Lange, som iøvrigt ikke engang i officielle papirer anvendte sine fornavne Hans Christopher, fik lyst til at afhænde sin praksis for at hellige sig det politiske arbejde. Han flyttede til Aarhus bl.a. for at være nærmere sin valgkreds i Odder. Den 6.april 1920 modtager læge Knud Repholtz skøde på ejendommen på Viborgvej.Repholtz skal betale 37.500 kr, som indbefatter 6.000 kr for praksis. "Den unge mand" har nok ikke haft nogen særlig økonomisk formåen.Han optager et lån på 10.000 kr i Spare- og lånekassen i Hobro, medens Lange får en panteobligation pålydende 26.700 kr, 800 kr. er "berigtiget på anden måde". Overtagelsen er 1. april 1920, praksis dog allerede den 1.marts. Vitterlighedsunderskriverne er lærer Hansen (Langes svoger) og Kr.Sørensen,Hejring.

Doktor Repholtz afhænder en del af den ret store parcel, således i 1923 til ny dyrlægebolig og i 1935 til Thofts trælast. Repholtz får et langt virke i Klejtrup. Han var lægesøn fra København, og hans far havde frarådet ham for alt i verden at få en landpraksis. Her som så ofte, børnene går deres egne veje.Repholtz, normalt omtalt som doktoren, og hans kone som doktorfruen, var glade for stedet. Fru R. var krigsenke, idet hendes første mand var engelsk officer og faldt i slaget ved Somme i første verdenskrig. Fra dette ægteskab førte hun sønnen Walther Lonsdale, med til Klejtrup. Han blev pilot i søværnet(senere Flyvevåbnet), hvorfra han blev pensioneret som oberstløjtnant. I tidligere hæfter har vi omtalt såvel doktoren som Walther. Ægteskabets fællesbarn,Jørgen, døde for et par år siden.Han blev udlært som automekaniker og fortsatte som sælger i brancen.

Var det noget af en lykkelig tilfældighed, at vi i sin tid fik en lægepraksis, så var det en resolut handling fra et vågent sogneråd, at vi bevarede den, da Repholtz blev syg og ikke var i stand til at tage vare på sin praksis længere. Afdøde,fhv. sognerådsformand Søren Kr.Andersen, har fortalt, at en patientflugt var ved at belaste kommunen i væsentlig grad på grund af øgede kørselsudgifter. Man holdt et møde med fru Repholtz, som solgte lægeboligen på betingelse af, at der fortsat skulle drives praksis fra stedet. Søren K.A. fortalte, at sognerådet ved denne lejlighed holdt møde kl. 7 om morgenen for at få sagen på skinner. Man fik ret hurtigt kontakt med læge Sven Eskildsen, som overtog herligheden til den pris, som kommunen havde givet. Denne sag er også tidligere omtalt i et årshæfte.

Doktor Eskildsen har fortalt mig, at han havde en mindre praksis,hvor en ven henledte hans opmærksomhed på den ledige praksis. Familien tog op og så på forholdene og slog til.Åbenbart har det været en lykkelig beslutning. Trods personlig modgang for år tilbage,hvor lægeparret mistede to drenge ved en trafikulykke,har de fortsat

Det stod i avisen

Jeg har erfaret, at nogle af vore medlemmer har savnet denne rubrik sidste år. Vi søger at råde bod på det i år ved også at medtage et par notitser, som rettelig skulle have været med sidste år.

For 100 år siden(1897)

Indenrigsministeriet har meddelt allerhøjeste stadfæstelse af fundats for "Gårdejer Niels Jensen Hedemanns legat til Klejtrup Sogn".

For 75 år siden (1922)

Da husmand Jørgen Jørgensen,Hejring, forleden var ved at afbrænde lyngen af et stykke hede, og i forvejen havde pløjet rundt om det, tog ilden magten fra ham. Ilden satte ind over heden, men da der kom hurtig hjælp, og 4-5 spand heste gik i gang med at pløje, og ca 30 mand tog fat på at begrænse ilden, lykkedes det hen på eftermiddagen at blive herre over ilden. Der brændte ca 30 td.land. Et særsyn var det flere steder at se hugorme "hoppe" højt til vejrs foran ilden.

En konflikt mellem ålestangerne ved Klejtrup sø og lodsejerne opstået ved at disse sidste har indført en årsafgift på 5 kr. for at stange ål. Fiskeribetjenten blev inddraget, da 6 personer nægtede at betale. Enkelte der fortsatte vægringen blev retsforfulgt.

Jeppe Aakjær og Johan Skjoldborg taler på volden for 4-5000 mennesker.

Der foregår en avispolemik mellem lærer Thoft i Lindum og gdr. Kr.Sørensen,Hejring ang. banesagen. Sørensen tror på projektet, som læreren kalder "et utidigt foster".

Ak den kjærlighed.
En af Klejtrups hjerteknusere var forleden(august) ude at lufte pigen, men var så uheldig at pigens mor var taget til byen for at udspionere datteren. Først strømmede der ord fra moderens mund, der ikke findes i nogen ordbog, senere gik denne over til korporlighed, hvorved ungersvenden til sidst fik en dundrende lussing. Det talrige publikum, der var samlet, råbte hurra ved kampens udvikling. Herefter kom mølleren (PèHermann) til stede.Han viste sig på arenaen som den elskendes beskytter. Vor møller fik bevist, at han også kan løse andre opgaver end dem, der hidtil har hvilet på hans skuldre.

Beboerne i Hærup,Skårup,Hersom og Troestrup havde den 23. oktober foranstaltet en afskedsfest i Hersom forsamlingshus for landpost Lemtoft efter dennes 35 års virke. Der var samlet omkring 100 mennesker, og Lemtoft fik overbragt en gyngestol samt 6 spiseskeer med inskription.

For 60 år siden(1936)

Harald Villadsens gård i Hærup nedbrændte til grunden den 8.januar.Hele besætningen, med undtagelse af de to ældste heste,indebrændte. Den ene af gårdens karle var på halmloftet, hvor den medbragte lygte eksploderede og antændte halmen. Hele gården var stråtækt.Bygningerne var forsikret for 20.000 kr.
(Gården blev genopført på Herredsvejen"Haraldsminde".)

Hotelejer N.P.Rasmussen præsenterer sit nye biografteater. Den 14.februar spiller Klejtrup-BIO "Biskoppen".

Efter 14 dages kuldeferie i februar genoptager skolerne i Hejring og Klejtrup undervisningen.

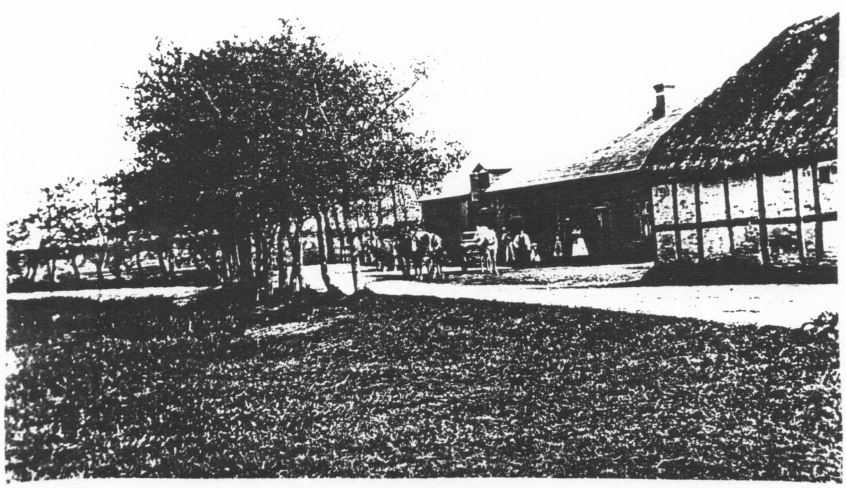
Igen i Maj holder Idrætsforeningen stor koncert på Afholdshotellet.Nu med Harald Mortensens transmissionsorkester.

For 40 år siden(1957)

Kirken geninvies efter en stor restaurering. Pris for denne restaurering beløb sig til ca. 100.000 kr.Stine Nielsen (Træskostine) havde trods sine 85 år taget initiativet til fremstilling af et smukt altertæppe. Foruden Stine havde følgende damer deltaget i syarbejdet:Sigrid Fogh,Klara Nøhr, Agnethe Bak,Katrine Haugaard,Agnes Nielsen.

Fru S. Fogh fejrer sit 40 års jubilæum som lærerinde ved Klejtrup skole.

For 60 år siden, altså i 1937, kom Klejtrup til at ligne en rigtig by, med moderne asfaltbelægning på vejene. I dag ville man nok finde det noget spartansk, idet der ikke blev flottet med midlerne, så alle gaderne kunne blive behandlet. Udstrækningen var fra møllebroen til lidt vest for dyrlægeboligen og ad Skårupvej ca til nuværende Vandværksvej. Kirkebakken,Søvej og Sandstræde strakte midlerne ikke til.
Den omfattende gaderegulering medførte, at hotellets kørestald måtte vige. Det samme var tilfældet med møllens tilbageværende staldbygning (Se nedenfor).
En forholdsvis stor arbejdsstyrke var beskæftiget her, mon ikke det var i forbindelse med dette arbejde, at Klejtrup kommune indgik et partnerskab med Roum-Tostrup om anskaffelse af en motortromle.
Arbejdet var i nogen grad generet af, at man fra slutningen af september havde stor indkvartering i forbindelse med årets efterårsmanøvre, der sluttede med kongerevy på Tjele.

bopæl i Klejtrup efter afståelse af praksis til læge Allan Julsgaard Mortensen i 1993. Den nye "dowter" er fra Ejstrupholm, student fra Horsens og medicinsk kandidat fra Århus Universitet i 1983. Han kommer hertil efter kandidattid på Viborg Amtssygehus. Doktoren har fortalt mig, at hans praksis i dag er tilmeldt 1800 patienter, en praksisstørrelse, hvor man nok i et bysamfund ville have stoppet for tilgang, men som lægen siger:"Man kan da ikke sige til en nyankommen til byen, at man ikke vil have vedkommende som patient".

På mange måder er tiden i dag usammenlignelig med Hegelund Langes tid. Vi kender en episode fra denne tid, hvor lægen på cykel er på vej til Bigum. Han træffer en ung mand, der på cykel er på vej til doktor i Klejtrup med en generende tandpine. Resolut klares en tandudtrækning i vejgrøften. Nu har de praktiserende læger vist ikke mange tandudtrækninger længere, og mon ikke de i slige tilfælde ville foretrække under lidt gunstigere forhold.. Dr. Lange havde en meget stor praksis, som dels blev betjent pr cykel eller pr hestevogn med den gamle Thoft som kusk, medens Repholtz indførte bilen i praksis i Klejtrup. En overgang kom der flere læger i området, men bl.a. i Vammen har man ikke egen læge længere. Selvom man har vagtordninger nutildags, kan det nok stadig være "træls" at være landlæge.

Nedenstående billede, som fotokopiering ikke yder fuld retfærdighed er optaget af mejeribestyrer Holm ret kort tid efter, at han kom til Klejtrup i 1902.Man kan se, at der ikke findes byggeri vest for lægeboligen. Billedet må være taget mellem 1902-04, da brugsforeningen ikke ses bag skolebygningen. Brugsen, som nys er fjernet, er bygget i 1904, men havde to år der forinden til huse i ejendommen,som da ejedes af landpost Lemtoft, men senere erhvervedes af karetmager N.Thoft. Det må være bygningen, man ser lige overfor lægeboligen.

Doktor Hegelund Lange er pludselig afgået ved døden....

Det var budskabet, som skabte oprigtig sorg i mange hjem på Klejtrup-egnen for nu 75 år siden. De lokale blade bragte omtale og nekrologer om den for en bondebefolkning, skulle man synes, arrogante læge. Så absolut var han ikke folkelig; han ønskede, og blev tiltalt, i tredieperson som lægen eller måske snarere doktoren. Denne formelle attitude var så udtalt, at selv mellem ham og svogeren, lærer Hansen, var det "hr. Hansen" og "doktoren." Alligevel var han sognets igangsætter på alle måder. Vi vil også næste år omtale ham, som andelsmejeriets første formand i 1898, ligesom han i 1902 blev første formand for Brugsen og jo også gjorde sig i sognerådet.
Vi bringer her udskrift fra "Den blå bog", og referat af mindetalen i folketinget.

Hegelund-Lange, Henrik Christopher, 1869-1922, Læge. Folketingsmand for Aarhus Amts 1. Valgkreds (Odder) 25. Maj 1909 - 20. Maj 1910 og 20. Maj 1913 - 21. April 1920 samt for Aarhus Amtskreds 26. April 1920 - 25. Marts 1922. — Venstrereformpartiet, senere Venstre.

Født 30. Januar 1869 i Grimstrup Øst for Esbjerg, Søn af Pastor Niels Frederik Lange; blev Student fra Ribe Katedralskole 1886, medicinsk Kandidat 1894, praktiserede en kort Tid samme Aar i Aalestrup ved Hobro, men havde fast Praksis i Klejtrup paa samme Egn 1894-1920, da han ophørte med at praktisere og bosatte sig i Viby ved Aarhus.

Hegelund-Lange var siden 1909 Medlem af det lokale Sogneraad, senere Medlem af Invalideretten og af Overfredningsnævnet.

Ved Folketingsvalget 1906 opstilledes han i Ringsted-Kredsen mod C. Th. Zahle, der sejrede overlegent, skiftede 1909 til Odder-Kredsen, hvor han skulde afløse Nielsen-Grøn, hvilket lykkedes med Nød og næppe, idet han valgtes med en ringe Majoritet, haardt trængt af den socialdemokratiske Journalist C. Jacobsen fra Odder; Aaret efter byttedes Rollerne om, men 1913 satte Hegelund-Lange sig paany i Besiddelse af Kredsen, som han repræsenterede til sin Død.

1914 valgte Tinget ham til Medlem af Medicinalkommissionen.

Han døde i København 25. Marts 1922.

I tingets møde den 25.marts 1922 udtalte 1. næstformand, K.M. Klausen:

Der er indløbet den sørgelige efterretning, at medlem af tinget læge H.C.Hegelund-Lange i morges er afgået ved døden.

Endnu i går eftermiddags var han til stede i denne sal, og efter mødet ledede han forhandlingerne i et udvalg, hvis formand han var. Hedelund Lange havde sæde ved os et år fra maj 1909 til maj 1910 og senere uafbrudt i tiden fra maj 1913. Hegelund-Lange vil fra alle sider i salen få et godt eftermæle.

Han var retsindig i al sin færden, sikker at lide på og han gik med alvor og energi op i løsningen af de opgaver, der blev ham betroet. Hans bortgang er et tab for tinget, et tab, som ikke let erstattes. Som han var i forreste række i sit parti, således var han indenfor tinget en personlighed, for hvem vi nærede både agtelse og sympati.

Vi vil derfor med taknemlighed mindes ham og hans gerning, og vi vil med vemod give udtryk for den deltagelse, vi nærer for hans efterladte hustru og børn.

(Ref. fra Rigsdagstidende 1922 sp. 5873.)

Ovenstående har vi velvilligst modtaget fra Venstres folketingsgruppes sekretariat.

DET VAR DOG FOR GALT..

Man bliver ofte i medierne præsenteret for den påstand, at forældre i for ringe grad interesserer sig for deres børns skoleforhold, men blot lader tingene passere uden at kere sig om, hvad der foregår "Det er jo det, lærerne får deres hyre for at tage vare på" kan være en undskyldning for manglende interesse.
Kan ovenstående gælde for forældre i Klejtrup i 1997, er det i alle tilfælde ikke historisk bestemt, at det skal være således.
I 1930 bestemte skolekommission og sogneråd i Klejtrup, at den ugentlige religionsundervisning skulle nedsættes fra 3 timer til 2. Dette medførte, at en protestskrivelse blev affattet således:

> Undertegnede beboere i Klejtrup og Hejring skoledistrikter udtaler hermed vor beklagelse over at skolekommission og sogneråd har vedtaget i den nu udarbejdede undervisningsplan at nedsætte religionsundervisningen til 2 timer ugentlig; i den gamle plan var der 3 timer. Nu ville vi gerne om den ærede skoledirektion kunne ændre ovennævnte undervisningsplan derhen, at vi kunne beholde 3 timers religionsundervisning ugentlig, da vi mener, at så længe vi lader vore børn døbe, så skylder vi dem, at de får at vide hvorfor og til hvem, de er døbte.
>
> December 1930.

At sagen nød almen interesse ses af, at stort set alle husstande i sognet skrev under(Vi har originalskrivelsen med underskrifterne). Der er ikke mindre end 296, der var med i denne protest, som iøvrigt ikke ændrede tingenes tilstand.Interessant synes jeg,det er at konstatere, at også mere "kirkefremmede" var med i koret.
Lederen af aktionen var den daværende kommunekasserer, P.Knudsen, som i sognerådet fik på hattepulden for sit initiativ.Trods hans erklærede modstand i rådet, fandt man, at han skulle vise loyalitet overfor flertalsbeslutningen. Som det var at forudse, var blandt andre sognerådsformanden,Kr.Sørensen, ikke blandt protestunderskriverne. De "øretæver", der blev P.Knudsen til del, hindrede ikke, at han blev den foretrukne rådsformand, da Sørensen flere år senere stoppede i rådet.

De politiske foreninger.

Vi ved ret meget om de aktiviteter, som Venstre og Socialdemokratiet har stået for i Klejtrup, men desværre næsten intet om Det Radikale Venstre, som ellers i århundredets første halvdel havde stor tilslutning, med til tider to repræsentanter blandt sognerådets 7 medlemmer.Vi er i besiddelse af "Love for Klejtrup og Omegns radikale Ungdomsforening" vedtaget i Klejtrup Mølle den 9.november 1913. Bestyrelsen bestod af:Holger Sørensen,Jens Poulsen,Chr.Harring,Volmer Nielsen og Martin Lauring.At foreningens undfangelse er sket i møllen, er naturlig, da den radikale lokalleder jo indtil 1918 var mølleren (PèHerman), hvor han gik over til Socialdemokratiet. Denne vandring foretog Holger Sørensen jo også senere.
Vi er meget interesseret i at få indlemmet i vor samling, materiale der viser os noget om den radikale periode.Der må da findes protokoller e.l.